

LA CAMPANA DE GRACIA

FORA BRUTICIA.

¡¡¡Ja es hora de fer dissapte!!!

Antes d'ahir reberem la següent carta:

Sr Director de LA CAMPANA DE GRACIA.

«Muy Sr. nuestro: *Roberto Robert* ha muerto. El intencionado escritor político, el festivo y ameno literato, el hombre que pública y privadamente fué modelo de lealtad y honradez, ha bajado á la tumba tan pobre como habia vivido, y en el instante en que un alto cargo, no tan alto como sus merecimientos, obtenido en justa recompensa de una vida de trabajo y abnegacion, parecia abrirle los horizontes del porvenir.

«En otro país, menos extenuado que el nuestro por las convulsiones políticas y los intereses personales, la familia de *Roberto Robert*, heredera solamente del recuerdo de sus virtudes, tendria hoy, cuando ménos, el pedazo de pan que la Patria debe á los que la sirven y la honran; aquí para tales infortunios no existe más que un remedio, al que afortunadamente no se acude jamás en vano: la caridad.

«Unidos por este sentimiento y per la esperanza de que nadie verá en esta peticion la ofrenda hecha al hombre político, sino el tributo rendido al ciudadano laborioso y modesto, los que suscriben, compañeros unos, amigos otros, admiradores todos, del desgraciado escritor apelan á la generosidad de sus compatriotas para que contribuyan con cualquiera cantidad, por modesta que sea, á aliviar la triste suerte de la tan honrada como pobre familia de *Roberto Robert*.

«Madrid 8 de Mayo de 1873.—Lorenzo Milans del Bosch.—Ramon de Campoamor.—Miguel Guijarro.—Pablo Nougues.—Cárlos Fórnos.—Eusebio Blasco.—Manuel del Palacio.—José Vallejo.—Federico Cárlos Beltran.—Juan Sala.—Joaquin Martin de Olias.—Luciano Garrido.—José Luis Pellicer.—Manuel Matóses.—Enrique Pérez Escrich.»

Nosaltres donchs, en la Administració de la CAMPANA, llibreria de Lopez Bernagossi, obrim una subscripció en favor de la familia del que fou nostre amich, del que ab sa ploma al par qu' honra per la patria savia guanyar per aquella lo pá quotodiá.

Ja recordarán nostres lectors que al ocuparnos de 'n Robert Robert consignarem que havia mort pobre, mártir del treball.

Llavors diguerem:—Fills del treball: ja sabéu vostre deber: avuy ho repetim, y de segur que no 'u repetirém en vá.

FER BUGADA.

L últim sembla que s' ha descubert una cosa. Espanya anava sense roba, no porque no 'n tingués, que molta n' hi queda.

¿Sabéu perque hi anava? Donchs es molt clar.

Perque 'ls que anteriorment devian cuylarla,

la descuidavan, y en lloch de rentarli com devian, encare l' hi embrutavan.

Mes s' estimavan gastarse 'ls quartos en turró, que en sabó.

Si alguna vegada anavan al safreix, no era pas per rentar, sino per disputar miserablement y tirar-se 'ls picadós pèl cap.

¿No 'us recordéu de las sessions de las Còrts amadeista?

Cada dia un escándol, una batussa, una sarracina..... y al cap de vall la roba bruta que duyan al safreig, mes bruta que may se quedava, ab unas tacas que feyan horror, ab un aspecte que feya girar la cara.

¡Pobre Espanya!

Las cosas cambian.

Avuy molts desconfian de qu' Espanya pugua ser lo que déu, presentantse als ulls del mon com una persona decent, vestida ab lo traje que l' hi correspon, adornada de las galas que l' hi ha dat naturalesa.

Pero no olvidém que hi ha gent que portan ulleras negres; y que darrera dels vidres fumats, hasta la clara llum del sol se véu endolada.

Aquestos si 's curan de la vista, ja hi veurán: si no 's curan, y 's troban obligats á continuar usant ulleras... mes hi perdrán ells que nosaltres!...

Tota la gent despreocupada, la que vol lo bè de la nació per la nació mateixa; tota la gent patriótica nos ajudarà á passar bugada.

No hi fá rés que la feyna siga llarga; llarchs serán també los beneficis; y ab constancia y bona voluntat no hi ha res impossible.

A primers de juny las Còrts constituyents se reuneixen.

A treballar y fora!

Al reunirse las Còrts no hi ha mes que dir una paraula: no hi ha mes qu' esclamar:—Queda proclamada la República federal espanyola.—

Una salva d' aplausos entusiastas acullirà aquesta declaració, aplausos que ressonarán per tot lo país ab un eco mes fort encare que las salvas d' artilleria ab que avans, en los temps de la barbárie 's saludava 'l natalici de un príncep, ó siga 'l naixament de una nova sangonera de la patria.

Y desseguit com per encant quedarà fora la taca de la monarquía, aquesta taca de sanch y de crápula, que desde tants sigles embrutava la túnica de la noble Espanya.

Constituida la nació federativament, serém molts los vigilants de l' honra de la nostra patria, y la baba d' aquell mónstruo anomenat *centralisació* s' estroncará, quan faltat de aliment lo mónstruo se corsequi. ¡Quantas tacas netejarém d' una vegada al matar la *centralisació*!

Aquells escándols gubernamentals que 'ns irritavan, y que molt sovint feyan que la sanch dels ciutadans espurnejés los carrers de las ciutats y las rocas de las montanyas, haurán passat á l' historia de las nostras desgracias.

Aquells escándols económichs, que convertia en aliment de ganduls y de brétuls la honrada suor dels ciutadans: que tornavan tísica á la nació espanyola, exuberant de elements y de forsa: que estroncavan la vida del municipi y la de la provincia, las fonts de riquesa mes regaladas: aquellas lligaduras odiosas que no 'ns deixavan bellugar siquiera 's trencarán ab mil trossos, pera deixar que l' individu, lo municipi y la provincia sigan autónomos y per lo tant qu' estigan emancipats de una tutela perjudicial y odiosa á mes no poder.

¡Quantas y quantas tacas haurém rentat ab sols decretar la mort de la *centralisació*!

Y establint lo reynat definitiu de la democracia, ab tota la seva pureza, ab tot son esplendor ¡qué es lo que no lograrem?

Si llavors no fém net del tot, ni may.

La pena de mort morirá. Qui tant ha matat, just es que mori.

Lo sistema de quintas, aquesta rifa repugnant, ja no tornarà á contristar l' ánima de las pobres mares.

Los odiosos consums, que nos feya pagar lo dret de menjar lo que compravam, ab lo male-

hit intent de que no pogués fernos bon profit, ja no 'ls veurém mes.

Los estats de siti, las escepcions repugnants contra l' us dels drets individuals que simbolisan la dignitat del home, deixarán de ser l' excusa dels tirans y dels traidors pera esclavissarnos y pera envilirnos.

En cambi l' establiment del jurat pera tota classe de delictes, farà que la justicia siga una veritat, y no un sistema inquisitorial com ha sigut fins are.

La instrucció gratuita y obligatoria ilustrará á tots los ciutadans, y d' aquí poch temps haurá desaparegut aquest llegat de la monarquía, que s' anomena ignorancia, tant y tant espletada pels tunos de totas classes que volen viure ab l' esquena dreta.

La retribució de tots los cárrechs públichs, obrirá la porta del govern á tota la gent digna de desempenyarlos, que avuy no obstant no poden ferho, faltats de medis de subsistencia.

La reglamentació del treball de las donas y dels noys, arrancarà de las grapas de l' explotació á aquestos sers débils que consuman las sévas forsas en un treball exesciu é inconsiderat.

La protecció del Estat á las societats obreras que vulgan la seva emancipació per medi del treball honrat y de la perseverancia será un acte de justicia y de humanitat: de humanitat perque exterminará las causas del pauperisme, y de justicia perque ha arribat l' hora de que al treball se l' hi donga la protecció que al capital s' havia dat fins are.

Tot aixó bèn ordenat, organiscat perfectament, traduhit en lleys aplicables, que no 's contradeixin com succehia ab las de la monarquía democrática, déu sortir de las próximas constituyents.

Y aquestas lleys deurán ser de tothom respectadas ab verdadera veneració, ab un zel may desmentit, entregantse á las prescripcions de las lleys mateixas, tots quants á n' ellas arribin á faltar.

Si aixis ho fan los uns y aixis ho fém los altres ¡quina bugada, ciutadans, quina bugada!...

No quedarà sombra de las passadas tacas; y Espanya, l' hermosa Espanya será lo que déu ser:—la nació mes hermosa del mon per los favors de la naturalesa; la nació mes digna del mon, per reynarhi en ella la justicia.

—La República es lo treball.—

Considerant aixó, vinga treballar y fora.

Y quant veyém que hi ha una festa entre senmana, la redacció de la CAMPANA treballa al doble.

Per aixó doném número extraordinari: pera acreditar que no som dropos y que som molt republicans.

Los emperadors de Prussia, Russia y Alemania, al veure la República en Espanya, al notar que á Fransa las elecciones cada vegada la proclaman ab mes entusiasme: al adonarse de que sos albors resplandeixen á Inglaterra

y á Italia.... ¡pobres xicots!... posan la barba á remullar....

Are diu que 's reuneixen y que prenen acorts importantíssims.

Entre mitj dels acorts, no olvidin los *recorts* tampoch. Pensin ab Napoleon que perdé un imperi fumant un cigarrille.

Convénciuse de que si 'ls imperis cauhen, los pables viuhén sempre, sentne com son l'ánima de las nacions.

Los enemichs de la república al retréure's, creuhen que ja 'ns han aixafat la guitarra.

Sí, perque havent quedat aislats no tenim ab qui barallarnos, ni enemichs vensuts que acreditin nostre valor.

Aixó es lo mateix que 'ls carlins: fujen de las columnas y diuhen:

—Nos volian pegar: no han pogut ferho: 'ls hem bèn arreplegat.

Un dia entrarán á Franssa, cantant lo mateix estribillo.... pero 'ls carlins s' haurán acabat.

A Roma dias endarrera vá haverli 'l gran escándol!

Grupos de mes de cinch mil homes recorrian los carrers als crits de «¡Viva Garibaldi!» «¡Viva la República!»

Davant del Quirinal, residencia de Víctor Manel la guardia féu foch al poble: lo poble s' hi torná, y corré la sanch.

¡Ah pare de Amadeo, recordat del teu fill!..

Lo poble rey demana la seva soberania, y á fé de mon que quan la demana crida bè prou.

No hi valen sòrts que 's fassin lo desentés, perque darrera dels crits solen venirhi las garrotadas.

Ja 's parla de que 'ls diputats se senyalan *dietas*.

No faltarà qui cridi contra aquesta reforma.

—¡Escándol dirán alguns! Inmoralitat esclamaran uns altres—Véuse aquí 'l republicanisme d' alguns ahont havia d' anar á fer cap, dirán aquells que sempre volan tenir rahó.

Però ¿per ventura hi ha res mes just que s' indemnisi dels perjudicis que l' hi puga ocasionar lo deixar sos quefers, al home que consagra 'l seu talent y 'l seu temps á la salut de la patria, al home que ha merescut la soberana confiança de sos electors?..

Mentres las dietas sigan una cosa moderada, cridar contr' ellas, es cridar contra la democracia.

Ab las dietas se acaba de cumplir la ley, en virtud de la cual tot elector pot ser elegit.

Encare que la ley aixís ho disposès, la virtut es que no podian ferho mes que 'ls que tenian medis de fortuna pera viure un quant temps á Madrid sense treballar.

Y després... ¿Quant nos costava avans don Amadeo?

¿No saben quant?

83,333 rals diaris, los quals si s' haguessen de repartir entre la representació mil vegadas mes digne qu' ell, del poble rey, vindrian á tocar 208 rals diaris y pico á cada diputat.

Ab menos de un ters d' aixó n' hi hauria prou.

Lo ministre d' Hisenda, en Tutau, ha fet últimament un balans general.

D' aquesta manera pot véure's ab un cop d' ull, la trista herencia de la monarquía.
¡Cuatre pallingots y una calaixera coixa!...

LO BURRO DE CINIA.

FÁULA.

Als polítichs que volan l' impossible.

Cònta d' un burro la Historia, que guarnit de picarols, passava sos jorns de gloria fermat al pal d' una *norria* dant vols, y vols... y mes vols.

En fi en la nit cuan s' ajeya en l' estable, l' pobre ruch, y entre sos companys se veyá,
—¡Que 'n faig de camí!—los deya ¡Dòtze horas avuy ne duch!

Y l's demès que l' escoltavan y així l' sentian parlar lo miravan... y admiravan, y ab enveja murmuravan:
—¡Quin modo de caminar!

Si algú la faula examina crech que podrá veure en fi, que (segons se m' imagina) no sempre qui mes camina es qui avansa mes camí.

UN PLAGA DE LA PARROQUIA.

AL REY DE LAS SELVAS.

Sonet.

Heroe inmortal qu' esperas ab ta manya, Regnar aquí, apoyat per ta genteta Permétem que t' saludi, ¡oh gran atleta! Ilustre rey dels llops de la montanya.

Es cada pas que donas una hazanya; Y 'l teu valor vares probá á Oroqueta, Per qual áccio 't nombrá, l' Europa inquieta, Legitim rey, de tots los béns d' Espanya.

Tos gloriósissims fets, en nostra historia Serán perpetuats ab lletras d' or:

Però aixó no es bastant: tu per ta gloria Mereixes mes alt premi y mes honor!

Y ets digne de que posi 'l poble curro, Corona d' alls en lo teu cap de burrol

PERE SENSE POR.

D' entre mitg del foch de Montseny s' escapan los presos de Mataró.

¡Gloria á l' intrepit Martínez Campo, que furient com lo llamp, y com ell terrible, sab llansarse sobre l' enemich, y conseguir sempre victoria!

Mataró l' hi déu 40 mil duros que anava á dur als carlins pera rescat dels presos.

Ja fa quatre ó cinch sessions que la Diputació provincial, are perque falta l' un, are perque l' altre no ha vingut, deixa de reunir-se.

Mentrestant los interessos de la provincia quedan desatesos.

Los electors farian molt bè mirant qui hi vá y qui deixa de anarhi, y demanant comptes estrets als que haguessin elegit y deixessen de cumplir sa missió.

Al veure que Inglaterra acepta la forma *federal*, francament un s' enorgulleix de ser espanyol.

Espanya es la terra que descubrí l' América, y es lo país que ha descubert lo modo de convertir las monarquías en repúblicas *federals*.

Y lo mes satisfactori es que si la primera conquista la féu un home; la segona l' ha feta tot un poble.

En Saballs ha manat fusellar á un tal Almenar, gefe de la seva caballería, ¿Perque? Per créure'l traïdor.

Lo qui aixó 'ns conta 'ns diu:—En Savalls no 's fia de Déu...

Y que s' ha de fiar de Déu, si á pesar de fer us constantment del seu nom, véu tothom qu' es un lladre y un assesí.

En Cabrinetty passa per davant de una casa de pagés.

Sab que hi ha ferits carlins, los hi negan: los demana, tornan á negárlos'hi: registra la casa, los troba, y...

Al cap de poch rato 'ls habitants d' aquella casa anavan presos, y al tombar l' últim turó miravan una flamarada que s' elevava als núvols. Era la casa que cremava com l' ánima de un condemnat.

Convé que 'ls favoreixedors dels carlins se fixin en aquet fet, y que vajan alerta, que no sempre hém de pagar lo beure 'ls lliberals.

Diu que hi ha numerosos radicals que pensan passarse á las filas de la federació.

Mentres vulgan anar á retaguardia, que vingan.

Are si tractan de posarse á primera fila, ¡lluny de nosaltres!

¡Que se 'n vajan al partit del porvenir, qual órgano era: «Los descamisados» de Madrid.

Corrian l' altre dia rumors de que havia mort D. Carlós.

Encara que haja mort en lo concepte públich, hi ha que advertir que *mala herba may mort*.

Segons los periódichs de Madrid las planuras de la Manxa están invadidas per la *llangosta*.

¡Per la llangosta!

Que agafin un microscopi, y que examinin bè á aquests animalets, y veurán que son radicals que fujan de Madrid.

Y no estranyin d' haverlos de mirar ab microscopi: los radicals son tant petits!..

A Inglaterra acaba d' haverhi una gran reunió del partit republicá.

En ella aquest ha adoptat pera la república que tendeix á establir, la forma *federal*.

Un *federal* tronat esclama:—'M reconcilio ab los *inglesos*.

L' escena passa en una secretaria d' ajuntament.

Los temporers estant treballant en la confecció de las llistas electorals.

—¡Alsa noys! diu l' arcalde, que 'us faréu un bon tip de treballar havent d' anyadir á las llistas los menors de 25 anys y majors de 21.

—Cá: no 'u cregui: mes varem haver de trascar en las passadas eleccions.

—¿Com s' entent?

—Si senyor perque varem haver de posarhi 'ls morts de vint anys ab are.

Los radicals diu que *abrigan* lo propòsit de convocar la disolta Assamblea, frente á frente de las Constituyents.

Pobre propòsit! Que l' *abriguin* bè: que l' *abriguin* bè; no fos cas, tant tísich com es, que ab la calor y un airet després, pogués agafar una tarrabastada.

Un capellá volia matar á l' emperador de Alemania.

Y véjin lo que son las cosas: á pesar de tot no pot serme simpátich.

L' altre dia 's sapigué que un capellá qu' estava malalt al llit, veu obrir la porta del séu quarto: un jove decentment vestit, punyal en mà se l' hi tira sobre: l' hi descarrega dos ó tres cops: los crits del ferit alarman á la casa: lo jove queda prés, lo tribunal enten en lo assumpto.

Pero hi ha que advertir que al eixir de la casa 'l jove, y al véure's rodejat de gent, esclama:

—«No 'm matéu: no só cap lladre: es una qüestió d' honra: es una qüestió de faldillas..»

Potser sí!

Veyám, esperém los resultats dels treballs del tribunal á veure. si al últim nos trobarém ab una segona edició del Claudio Frollo de Ntra. Sra. de París, ó del Froilan de Carlos II *el hechizado*.

Are si que tot se 'n vá á can taps.

¿Qué no 'u saben? ¡Ay pobres de nosaltres!.. ¿No 'u saben? De debó?...

Donchs, sí, ja 'u veurán: los carlins tractan de fer un esfors supremo: tractan d' aixecarho tot.

Me sembla á mi, no obstant, que sino *aixecan* morts en las poblacions que trobin abandonadas, farán bè mal negoci.

«Mientras las naciones católicas, deya l' altre dia en Brusi, retiran los embaixadors del Papa, lo Japon, hi envia 'l seu.»

¡Oh y es facil que la Patagonia l' hi envihi també quan estiga un xiquet més civilisada!

L' embaixador del Japon, com es natural, al mitj de la clepsa deurá durhi 'l quot que hi portan la gent de aquell pais.

En aixó 's distingeixen dels capellans: en lo puesto ahont aquells hi portan la qua, aquets hi portan la corona.

Pero mentres l' embaixador vaja bè provehit ab lo diner de Sant Pere.... lo demès si que son solos d' orga.

Segons un telégrama 'l Papa está constipat....

Y lo Papat ¿qué no estornuda?

PLANYÉULOS.

Ja son ben dignes de planye dignes son de compassió tots aquells que s' encaminan cap al camí de San Boy.

Veus aquell? Va á confessarse cada mes dos ó tres cops

y dejuna y compra butllas y s' en va á sentir sermons, y quant passan la bacina sempre hi tira algun quartot y fa llum á sant Antoni y á la Verge dels Dolors.

Donchs veus? Si passa algun pobre sigui cego, manco ó coix y caritat li demana li dirá—Deu vos en do.

Per la butlla, una pesseta, pèl pobre un cuarto, li dol oh! gent de ideas tan rancias dignes son de compassió.

Aquell qu' en lloch de llejirme á Volney, D' Olbach Russó (1) Taillierant, Dupuis, Boucher á Renan, Volter (2) y autors per l' istil, llejeix sols llibres que permet llejí 'l Rectó: obras de 'l Pare Claret (á escepció de *La clau d' or*) (3) obras y vidas de sans que han fet miracles per tot, miracles que no se 'n veuhen avuy dia en part del mon;

aquell donchs que creu miracles y llejeix á sos autors perqu' es de fé, lector, plányel qu' es digne de compassió.

Don Cirilo, la doctrina de dalt baix la sap de cor. Ell sap los deu manaments. y apesar de tot aixó diu trenta tres pare-nostres á 'n un San Cristo molt gros que te en una escaparata, y á la Verge del Socós resa tres ave marias pera que los defensors del *seté* guanyin, y gosa ab fets com los de Ripoll y Berga, puig ell esclama que tot aixó Déu ja ho vol, (canalla!) mes compadeixlo qu' es digne de compassió.

Tipos com aquets planyémlos ja 'ls podem planye lector, puig tots ells son casi... casi... á mitj camí de San Boy.

MOSSEN GUIXA.

EPITAFIS.

Aquí jau un Sagristá que va morí ab gran martiri: estantse escapsant un ciri lo cap del nas s' escapsá.

Plé de *créus* y de *medallas* aquí jau un carlinás: aixó sí, quan l' enterraren las hi posá un capellá.

R. G.

Jau aquí 'l metje Viela... —Mes avall sa clientela.

No estranyéu que aixís tancat etern son fassa en Marfany, puig se sap que sens cap dany visqué trent' anys en terrat.

Ni aquí puch descansá en pau, puig també ma sogra hi jau.—

A. F. O.

Un fet vindrá aviat á demostrar que hi ha una persona mes *infallible*, que 'l Papa.

¿Saben qui es aquesta persona?...

La mort.

Aquesta sí, que no *falla* may.

- (1.) Rousseau.
- (2.) Voltaire.
- (3.) La llave de oro.

No estranyin nostres lectors no veure en lo present número xaradas, e' d'avinalla, solucions á las anteriors ni correspondencia.

Com lo numero es extraordinari y dissapte hem de tornarhi á ser, nos hem estimat mes deixarho pèl dissapte vinent.

Darrera de Ripoll y Berga, Vilaplana: darrera de Vilaplana, Sanahuja!

La guerra civil vá ensangrentantse: la carlinada provoca nostra paciencia, y molt será que al últim, Espanya no 's converteixi en un desert plé de fieras.

Al veure que á Vilaplana infelissos voluntaris agafats per sorpresa en un café, completament desarmats foren fusellats villanament, després d' haver entregat la població al saqueig, la sanch se 'ns exalta de tal manera, que á duras penas pot la rahó humana contenir la paraula «*venjansa!*» que s' esforça en sortir de nostra boca.

Y al veure que á Sanahuja forsas vint vegadas superiors se tiran sobre un pilot de braus defensors de la República: que alguns d' aquestos després de lluytar ab noblesa 's rendeixen noblement baix paraula de que serán sas vidas respectadas: y que per últim com los infelissos de Ripoll y Berga pagan ab la vida la desventura de caure en mans d' aquellas fieras, es tal l' indignació que francament, ab nostras crueltats sobre 'la carlins voldriam fer quedar petitas las qu' ells executan.

Mes no: nosaltres som republicans, y devém respecte á las ideas que sustentém: si l' instint de l' home 'ns arrastra davant e tantas perfidias, l' amor á la república 'ns conté dintre de certs límits, considerant que la millor victoria pèls carlins fora que arribéssim á imitarlos.

No, no: Vinga energia; pero no perdém may la serenitat: siguém inexorables; mes no siguém cruels.

Demaném armas al govern: diguémlí que en Catalunya que ha sigut sempre 'l baluart de la República, la República s' insulta, 's deshona, s' escarneix y 's posa en perill. Femli avinent que ab uns quants fets com los de Sanahuja nostra cara avergonyida s' enfonzará sota terra, pèl fet en sí y per las conseqüencias del fet mateix, ja que fora inútil tractar de contenir llavors l' indignació popular.

Armas... armas... sense las quals los pobles no poden apoyarse. Armas per aixecar un somatent general, únich medi d' exterminar als bárbaros.

¡Ay del govern si no 'ns escolta! ¡Ay de la República si nostra véu s' arriba á perdre 'en desert!

EPICRAMAS

Deyan tractant de un negoci dos cegos:—Bè, com quedem? —Home no vajas depressa, ni t' apuris: ja 'u veurem.

B. DE LA G.

—Quin cor mes fret que teniu me va dir lo confessor. —Mossen Pau, no tinga por Ja 'l posarém al caliu.

F. G.

I. Lopez, editor, Rambla, 20.

Imp. de la V y F. de Gaspar, Ataufo, 14